

Sygn. akt: III U 112/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak
Protokolant:	sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 września 2014 r. w O.

sprawy z odwołania H. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania H. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 10.01.2014r. **znak** (...)

orzeka:

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.01.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. przeliczył od dnia 01.01.2014r. wysokość emerytury H. B. wobec ujawnienia nowych okoliczności mających wpływ na wysokość emerytury.

H. B. wniosła odwołanie od tej decyzji. Podniosła, że ZUS nie miał podstaw do zmniejszenia wysokości jej emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że na skutek wniosku H. B. o przyznanie jej emerytury na nowych zasadach, dokonał ponownej analizy akt sprawy i ustalił, że w decyzji z dnia 08.11.2011r. pojawił się błąd przy obliczaniu emerytury, który następnie był powielany przez kolejne decyzje. Wobec powyższego H. B. otrzymywała zawyżone świadczenie. Powołując się na art.114 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – dokonał ustalenia prawidłowej wysokości emerytury H. B..

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

H. B. ma prawo do wcześniejszej emerytury od decyzji z dnia 19.04.2004r. Podstawa wymiaru emerytury obliczona została przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wynoszącego 86,93% przez kwotę

bazową obowiązującą w dniu przyznania prawa do emerytury, tj. kwotę 1.862,62zł i podstawa wyniosła 1.619,18zł. Natomiast wysokość emerytury wyniosła wówczas 1.127,42zł.

Następnie H. B. złożyła wniosek o emeryturę w oparciu o art.27 w/w ustawy. Decyzją z dnia 03.02.2010r. ZUS przyznał jej prawo do emerytury. Do ustalenia podstawy wymiaru nowej emerytury ZUS przyjął podstawę wymiaru wcześniej przyznanej emerytury - tj. kwotę 1.619,18zł obliczoną od kwoty bazowej wynoszącej 1.862,62zł, która podlegała kolejnym waloryzacjiom i na dzień przyznania prawa do emerytury dnia 01.12.2009r. wynosiła 1.978,03zł. Od tej kwoty została obliczona część emerytury uzależniona od okresów składkowych i nieskładkowych. Natomiast część socjalna świadczenia – tj. 24% kwoty bazowej – została obliczona od kwoty bazowej obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę, czyli dnia 07.12.2009r. wynoszącej 2.578,26zł. Przeliczenie zostało dokonane w oparciu o art.53 ust.4 w/w ustawy, gdyż H. B. kontynuowała zatrudnienie i podlegała ubezpieczeniu przez wymagane 30 miesięcy.

Decyzją z dnia 03.02.2010r. ustalono w związku z tym, że emerytura H. B. wynosi 1.567,05zł. Emerytura podlegała kolejnym waloryzacjiom. W związku z tym dniu 01.03.2010r. wyniosła 1.639,45zł, a od 01.03.2011r. – 1.690,27zł.

Kolejna decyzja została wydana dnia 08.11.2011r. w związku z zakończeniem dokonywania potrąceń z emerytury. W decyzji tej ZUS ustalił, że od dnia 01.12.2011r. emerytura będzie wynosić 1.920,47zł. Tak ustaloną emeryturę ZUS podwyższał kolejnymi decyzjami w związku z dokonywanymi waloryzacjiom.

Gdy w dniu 08.07.2013r. H. B. złożyła wniosek o przyznanie emerytury na nowych zasadach – ZUS dokonał ponownej analizy wydanych dotychczas decyzji i spostrzegł, iż w decyzji z dnia 08.11.2011r. pojawił się błąd w wyliczeniach, co doprowadziło do ustalenia wysokości emerytury w zawyżonej wysokości.

Wobec powyższego decyzją z dnia 14.10.2013r. ZUS dokonał przeliczenia emerytury, ustalając jej wysokość z dniem 01.10.2013r. w kwocie 1.831,72zł brutto. H. B. wniosła odwołanie od tej decyzji. Wobec powyższego ZUS uznał, że przed wydaniem decyzji z dnia 14.10.2013r. powinien wysłać do H. B. zawiadomienie o wszczęciu postępowania w celu zapewnienia jej czynnego udziału w postępowaniu. Z uwagi na uprzedni brak takiego zawiadomienia – ZUS decyzją z dnia 20.11.2013r. przywrócił H. B. poprzednią wysokość świadczenia. Następnie zawiadomieniem z dnia 22.11.2013r. wszczął postępowanie z urzędu na skutek stwierdzenia nieprawidłowości w wyliczeniu podstawy wymiaru emerytury. Po wyczerpaniu tego trybu – ZUS zaskarżoną decyzją z dnia 10.01.2014r. ponownie ustalił wysokość emerytury H. B. na kwotę 1.831,72zł od dnia 01.01.2014r.

W przedmiotowej sprawie odwołująca zakwestionowała możliwość obniżenia jej emerytury decyzją z dnia 10.01.2014r. z kwoty 2.071,13zł na kwotę 1.831,72zł.

Zgodnie z **art.114 ust.1** ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz.1440 ze zm.) – prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

ZUS wskazał, że okolicznością, którą ujawniono, jest spostrzeżony błąd ZUS-u w decyzji z dnia 08.11.2011r. (k.180 a.e.). Błąd ten polega na tym, że decyzja ta została wydana jedynie w związku z zakończeniem potrąceń z emerytury H. B.. Wobec powyższego oczywistym jest, że kwota brutto emerytury nie powinna ulec zmianie. Uprzednio wydano decyzję dnia 16.03.2011r. (k.137 a.e.). Była to decyzja o waloryzacji, która ustalała, że od dnia 01.03.2011r. emerytura H. B. będzie wynosić 1.690,27zł. Do czasu wydania decyzji z dnia 08.11.2011r. nie zaszły żadne nowe okoliczności, które rzutowałyby na wysokość emerytury brutto. Wobec powyższego nadal emerytura powinna wynosić 1.690,27zł. Winna się jedynie zmienić kwota netto do wypłaty. Tymczasem w decyzji tej obliczono, że emerytura brutto wynosi 1.920,27zł.

W piśmie z dnia 22.04.2014r. (k.37-40 a.s.) ZUS wskazał, na czym polegał błąd, który pojawił się w decyzji z dnia 08.11.2011r.

ZUS przy obliczaniu emerytury:

- przyjął wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wynoszący 81,75% zamiast 86,93%;
- wadliwie obliczył część socjalną emerytury, gdyż obliczył ją od kwoty 1.862,62zł obowiązującej w 2003r., gdy tymczasem prawidłowo winna być ona obliczona od kwoty 2.578,26zł obowiązującej w 2009r. H. B. spełniła bowiem warunek, o którym mowa w art.53 ust.4 w/w ustawy;
- wadliwie obliczył część indywidualną za okresy składkowe i nieskładkowe, gdyż obliczył ją od kwoty bazowej obowiązującej w dniu 01.03.2009r. (2.578,26zł), gdy prawidłowo winna być to kwota obowiązująca w 2003r. tj. w dacie przyznania emerytury po ukończeniu 55 lat, przy czym w myśl art.21 ust.2 pkt 1 w/w ustawy – podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru emerytury w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do emerytury. Wobec powyższego podstawa wymiaru po waloryzacji od dnia 01.12.2009r. winna wynosić prawidłowo 1.978,03zł;
- w konsekwencji ZUS dokonał kolejnych waloryzacji emerytury, powielając opisane powyżej błędy.

Jak zatem wynika z powyższego zestawienia pomyłek – w poszczególnych elementach składających się na wysokość emerytury ZUS mylił się zarówno na korzyść jak i niekorzyść odwołującej. W sumie jednak zawyżył wysokość emerytury H. B. o 230,20zł. Już choćby pobieżna analiza wysokości emerytury brutto odwołującej z okresu poprzedzającego wydanie decyzji z dnia 08.11.2011r. wskazuje, że nie było wcześniej tak gwałtownego wzrostu emerytury w wysokości brutto jak po decyzji z dnia 08.11.2011r, co pośrednio także wskazuje, że nastąpiła pomyłka ZUS.

W decyzji z dnia 08.11.2011r. wysokość emerytury powinna wynosić 1.690,27zł. Po waloryzacji od dnia 01.03.2012r. winna wynosić 1.761,27zł, a po waloryzacji od dnia 01.03.2013r. – 1.831,72zł.

Dlatego w zaskarżonej decyzji z dnia 10.01.2014r. ZUS ustalił wysokość emerytury na kwotę 1.831,72zł. Wyliczenie to jest prawidłowe.

Jedynie zatem na marginesie – odnosząc się do zastrzeżeń odwołującej do wyliczenia jej emerytury zaakcentowanych w toku sprawy – podnieść należy, że wbrew przekonaniu odwołującej, ZUS nie napisał w odpowiedzi na odwołanie, że wypłacał jej emeryturę w kwocie 1.619,18zł. Jest to bowiem jedynie podstawa wymiaru emerytury obliczona poprzez pomnożenie wskaźnika podstawy wymiaru wynoszącego 86,93% przez kwotę bazową 1.862,62zł. Tak obliczona podstawa wymiaru świadczenia stanowi jedynie podstawę do ostatecznego wyliczenia wysokości emerytury. W decyzji z dnia 19.04.2003r. ZUS przyznał w oparciu o te wyliczenia H. B. emeryturę w wysokości brutto – 1.127,42zł (k.79-80 a.e.).

Odwołująca podnosiła także w toku postępowania zastrzeżenia co do wysokości potrąconych kwot z jej emerytury. Jednakże tej kwestii dotyczyło odwołanie H. B. od decyzji z dnia 17.03.2014r., które zainicjowało sprawę IIIU 403/14. W sprawie tej także dnia 23.09.2014r. zapadł wyrok oddalający odwołanie. Dlatego w przedmiotowej sprawie Sąd nie odnosił się do kwestii potrąceń komorniczych z emerytury.

Art.114 ust.1 w/w ustawy wskazuje, że wysokość świadczeń ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

W przedmiotowej sprawie ZUS ujawnił okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że nie muszą to być wyłącznie okoliczności, na które strony nie mogły się powołać w poprzednim postępowaniu, lecz mogą to być także takie okoliczności, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia czy nieznanomości przepisów nie zostały

uwzględnione w poprzednim postępowaniu. Ujawnione okoliczności mogą zatem stanowić podstawę do ponownego ustalenia wysokości świadczenia - choćby były znane, ale istniały przed podjęciem rozstrzygnięcia, jeżeli ich powołanie usunie wadliwość decyzji ZUS lub ukształtuje sytuację prawną zainteresowanego zgodnie z rzeczywistym stanem jego uprawnień. Podkreślić także należy, że w przypadku wydania decyzji organu rentowego nie można powoływać się na powagę rzeczy osądzonej. W konsekwencji - nie działa tu zasada ochrony praw nabytych, bowiem nie obejmuje ona praw przyznanych niesłusznie. Sąd podziela pogląd wyrażany przez przedstawicieli doktryny, że „ujawnione okoliczności” to określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie uprawnień ubezpieczeniowych (tj. przesłanki nabycia prawa do świadczeń) oraz uchybienia normom prawa materialnego lub/ i procesowego wpływające na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego.

Podnieść także należy, że prawidłowo ZUS wszczął procedurę zawiadomienia odwołującej o wszczęciu postępowania w trybie art.114 ust.1 w/w ustawy. W konsekwencji – prawidłowo przywrócił decyzją z dnia 20.11.2013r. wysokość dotychczas wypłacanej emerytury i dopiero po wyczerpaniu tego trybu – ponownie wydał decyzję z dnia 10.01.2014r., którą ustalił prawidłową wysokość emerytury. Podkreślić także należy, że odwołująca nie powinna postrzegać skutków decyzji z dnia 10.01.2014r. jako odebranie jej należnej części emerytury, gdyż od chwili decyzji z dnia 08.11.2011r. pobierała emeryturę zawyżoną o 230,20zł. Skutki tego obciążają ZUS, albowiem nie może on aktualnie żądać zwrotu tej kwoty. Mógł jedynie ustalić prawidłową wysokość emerytury od miesiąca, w którym wydał zaskarżoną decyzję.

Mając to wszystko na uwadze, na mocy **art.477¹⁴§1 kpc** Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.